

SISEMINISTEERIUM

Kohalik omavalitsus turvalise elukeskkonna loojana: turvalisuse kavandamine ja võimekuse arendamine

Kontseptsioon

Kohalik omavalitsus turvalise elukeskkonna loojana: turvalisuse kavandamine ja võimekuse arendamine

Koostaja: Siseministeeriumi korrakaitse-
ja kriminaalpoliitika osakond
Kasutusviis: avalik
2022

Allikas: siseturvalisuse arengukava 2020–2030

Kontseptsiooni koostamisele aitasid kaasa partnerid maakondade turvalisuse nõukogudest, maakondlikest arendusorganisatsioonidest, kohalikest omavalitsustest, Politsei- ja Piirivalveametist ning Tervise Arengu Instituudist. Oma panuse andsid kolleegid Justiitsministeeriumist, Haridus- ja Teadusministeeriumist, Sotsiaalministeeriumist, ning Rahandusministeeriumist.

SISUKORD

MÕISTED	4
SISSEJUHATUS	5
1. KOHALIKU TASANDI TURVALISUSE VALDKONNA KAVANDAMISEGA SEOTUD VÄLJAKUTSED	7
2. TURVALISUSE KAVANDAMISE LÄHTEKOHAD JA SOOVITUSED SELLE ELLUVIIMISEKS	9
2.1. Turvalisuse kavandamine ning riigi, maakonna ja KOV-i roll	9
2.2. Soovitused turvalisuse kavandamiseks kohalikul tasandil	10
2.2.1. Ettevalmistamine	11
2.2.2. Organiseerimine	11
2.2.3. Hetkeolukorra analüüs	13
2.2.4. Planeerimine ja elluviimine	13
2.2.5. Elluviidud tegevuste seire ja hindamine	14
3. SISEMINISTEERIUMI TOETATAVAD TEGEVUSED TURVALISUSE TEGEVUSMUDELI KATSETAMISEKS KOV-IDES	15
3.1. Turvalisuse tegevusmodeli katsetamine KOV-ides	15
3.2. Heade kogemuste jagamine	15
3.3. KOV-i pädevuse suurendamine	16
4. TURVALISUSE VALDKONNA SEOTUS ARENGUKAVADE JA STRATEEGIATEGA	18

Mõisted

ENNETUS	Ühe või mitme poole tegevus, et hoida ära, peatada või lükata edasi ebasoovitavat käitumist või terviseprobleemi tekkimist või süvenemist indiviiditi või rühmas. Ennetuse eesmärk on toetada kogu elanikkonda. ¹
KOHALIK TASAND	Kohaliku omavalitsuse (valla või linna) piirkond tervikuna ning selle paikkonnad ja kogukonnad.
KOHALIKU TASANDI TURVALISUS	Ohutu elukeskkond (nii füüsiline kui ka sotsiaalne), kus tagatakse elanike ohutus ja heaolu kogu elukaare vältel ning mis saavutatakse kohaliku omavalitsuse eestvedamisel aktiivsete kogukondade kaasabil.
MAAKONDLIK TURVALISUSE NÕUKOGU	Võrgustik, mis on moodustatud, et koordineerida riigiasutuste, kohalike omavalitsuste, vabäühenduste ja ettevõtjate koostööd ning turvalisuse eesmärkide elluviimist maakonnas.
RAHVATERVISE VALDKOND	Valdkond, sh tervisedendus, mis hõlmab kõiki elanike tervist parandavaid ning tervisekahjulikke mõju ennetavaid ja vähendavaid tegevusi eri tasanditel, näiteks seotuna toitumise, liikumise, sõltuvusainete tarvitamise, vaimse tervise ja teiste valdkondadega. ²
TURVALISUSE KAVANDAMINE	Sihikindel, süstemaatiline ja koordineeritud protsess kohaliku tasandi turvalisusprobleemide ennetamiseks ning tegevuste kavandamiseks probleemide lahendamisel eri valdkondade esindajate koostöös. Lisaks hõlmab see tegevuskavade alusel tegevuste praktilist elluviimist. ³

---

¹ Siseministerium. Eesti valdkondadeülese ennetuse kontseptsioon; [file:///C:/Users/48408144224/Downloads/valdkondadeulese-ennetuse-kontseptsioon_05.2021%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/48408144224/Downloads/valdkondadeulese-ennetuse-kontseptsioon_05.2021%20(3).pdf).

² Tervise Arengu Instituut 2021. Rahvatervis ja turvalisus kohalikes omavalitsustes; <https://www.tai.ee/et/valjaanded/rahatervis-ja-turvalisus-kohalikes-omavalitsustes>.

³ Soome Siseministerium. Turvallsuussuunnittelu; <https://sisainenturvallsisuus.fi/turvallsuussuunnittelu>.

Sissejuhatus

Kontseptsiooni eesmärk on toetada ja suunata turvalise elukeskkonna arendamist kohalikul tasandil. Selleks on kirjeldatud turvalisuse olemus ja käsitus, seda mõjutavad tegurid ja väljakutsed ning koondatud soovitusel valdkonna kavandamiseks ja tegevuste elluviimiseks. Kontseptsioonis antakse muudatuste elluviimiseks suuniseid, mis on abiks spetsialistidele, poliitikakujundajatele, otsusetegijatele jt, kellest sõltub turvalise elukeskkonna kujundamine kohalikul tasandil. Kontseptsiooni rakendamise konkreetne ajaraam ja tegevuskava ei ole osa sellest dokumendist. Turvalisuse kavandamine on vahend, millega kohalikud omavalitsused (edaspidi KOV) korraldavad elanike turvalisuse tagamist.

Kohalikul tasandil on oodata tegevuste elluviimise tulemusel järgmisi muudatusi: vähenevad inimeste riskikäitumine ja sellega seotud kulud, noorte korduvate rikkumiste toimepanemise tõenäosus ning pikemaajalised negatiivsed tagajärjed noorele, tema perele ja kogukonnale laiemalt.

Ennetus kohalikul tasandil ei ole midagi eraldiseisvat, vaid osa turvalisusest. Kui turvalisuse kavandamisel on lähtunud *tõendus põhise ennetuse põhimõtetest*⁴, aitab see KOV-is hoida kokku ka kulusid, sest tagajärgedega tegelemine on sageli mitu korda kallim kui nende ennetamine. Ennetus on oluline inimese elukaare vältel, kuid teaduskirjandusele tuginedes on riskikäitumise ja vaimse tervise probleemide ennetuses kõige mõjusam töö just laste ja noortega, kuna tõhusa ennetuse mõju kandub üle ka täiskasvanuikka, suurendades inimese heaolu, parandades tema toimetulekut ja mõjutades tervisekäitumist elu jooksul.⁵ Peaaegu kõik kuritegusid korduvalt toime pannud täiskasvanud on noorena sattunud kuritegelikku tsüklisse. Sel põhjusel on alaealiste kuritegevuse ennetamine kõige olulisem meede üldise kuritegevuse vähendamiseks kohalikul ja riiklikul tasandil.⁶ Seepärast on ka kontseptsioonis pandud rõhku lastega seotud ennetusele.

Kohaliku tasandi rolli tugevdamiseks turvalise elukeskkonna loojana pakub Siseministerium järgnevatel aastatel KOV-idele võimaluse osaleda tegevustes, mille eesmärk on muuta turvalisuse valdkonna kavandamine tõhusamaks. Siseministeriumi tugi hõlmab nõustamist, regulaarseid arengupäevi, pädevuse suurendamist, konkreetseid töömeetodeid ning ressursse tegevuste planeerimiseks ja elluviimiseks. *Siseministeriumi toetatavate tegevuste eesmärk on kohaliku tasandi võrgustikutöö edendamise kaudu aidata kohaliku tasandi juhtidel ja valdkonnaspetsialistidel omandada*

Kohalikul tasandil ei ole turvalisuse valdkonda varem eraldi määratletud. Siinses kontseptsioonis on kohaliku tasandi turvalisus mõtestatud kui elukeskkond, kus tagatakse elanike heaolu ja ohutus kogu elukaare vältel ning mis saavutatakse kohaliku omavalitsuse eestvedamisel ja aktiivsete kogukondade kaasabil.

---

⁴ Tervise Arengu Instituut 2020. Ennetuse käsiraamat; https://intra.tai.ee/images/prints/documents/160243899155_Ennetuse%20kasiraamat_veebis.pdf?fbclid=IwAR0R_2zOZ-2Bz0b-xUvVTgFfG036VU3PLJ31hSkLOV3WC4c0II53xImbqzU.

⁵ Eesti valdkondadeülese ennetuse kontseptsioon.

⁶ Soome Siseministerium. Nuorten rikollisuuden vähentäminen; <https://sisainenturvallisuus.fi/nuorten-rikollisuuden-vahentaminen>.

paremaid oskusi, töövahendeid ja -meetodeid, et aidata vähendada õnnetusi ja õigusrikkumisi ning ennetada ja lahendada laste riskikäitumist.

Siseministeeriumi pakutavast toest saab KOV järgmist kasu:

- tekib ühtsete arusaamiste ja eesmärkidega meeskond turvalisuse kavandamiseks;
- tekib tervikpilt turvalisust mõjutavatest probleemidest ja juurpõhjustest;
- algatatakse süsteemsed tegevused, mis on mõjusad turvalisema elukeskkonna tagamisel.

Turvalisus on KOV-is vahetult seotud eri valdkondadega: nii sotsiaalhoolekande, lastekaitse, haridus- ja noorsootöö kui ka ruumilise planeerimise, liikluskorralduse, kriisideks ja hädaolukordadeks valmisoleku ning rahvatervisega. Seetõttu on oluline leppida kohalikul tasandil kokku, kuidas nende teemadega seotud igapäevatööd tervikuna korraldada, teisisõnu on vaja tegevusi koordineeritult kavandada.

Kui maavalitsuste tegevused 2017. aastal lõpetati, sätestati *rahvaterviseseadusega*, et *elanike tervist, heaolu ja turvalisust toetava elukeskkonna kujundamine on KOV-ide ühine ülesanne. Rahvatervishoiu seaduses* on lisatud veel juurde, et KOV-i ülesanne on elanike tervist, heaolu ja turvalisust toetava elukeskkonna kujundamine, *sealhulgas asjaomaste otsustuste ja tegevuste kavandamine ja elluviimine, hinnates ja arvestades nende mõju rahvastiku tervisele.*

2018. aasta alguses loodi maakondlikud arendusorganisatsioonid (edaspidi MARO) ühise ülesande täitmiseks. Samal aastal võtsid kõik MARO-d üle maavalitsuste rajatud turvalisuse nõukogud (edaspidi MTN) ja jätkasid nende tegevuste elluviimisega. Järgmine loogiline samm ongi arendada kohaliku tasandi tegevusi ning *jõuda kohaliku tasandi turvalisust toetavate võrgustike loomise, aktiveerimise ja toetamiseni.*

1. Kohaliku tasandi turvalisuse valdkonna kavandamisega seotud väljakutsed

Selles peatükis tuuakse välja kohaliku tasandi turvalisuse valdkonna kavandamise peamised kitsaskohad, tuginedes eelkõige uuringutele ja analüüsidele ning hõlmates aktuaalseid või tõenäoliselt esilekerkivaid üleriigilisi probleeme. Kontseptsioonis toodud soovitusel ja tegevused on eelkõige seotud selles peatükis toodud väljakutsete lahendamise. Järgnevalt ongi esitatud Siseministeriumi hinnangul peamised turvalisuse kavandamise väljakutsed.

1. KOV-id tajuvad turvalisuse valdkonda erinevalt, mistõttu on tegevuste kavandamine ebaühtlane.

Kui turvalisuse valdkonna tegevusi ei kavandata üle Eesti ühtlaselt, suurendab see eri piirkondade elanike ebavõrdsust turvalisuse tagamisel.

Ühelt poolt on see tingitud KOV-i juhtide erinevast pühendumusest valdkonnale, teisalt ka KOV-i ametnike teadlikkusest, ressurssidest ja võimekusest teemaga

tegeleda. Esineb hoiakut, et turvalisus ja ennetus pole KOV-i ülesanne, vaid eelkõige riigi ja politsei vastutusala. Sageli on kuriteoennetus KOV-i jaoks vabatahtlik korralduslik ülesanne, mille üle otsustab KOV ise, kas, mil määral ja kuidas sellega tegeleda.⁷ Sageli ei nähta ka juba tehtavat tööd turvalisuse kavandamisena (nt ruumiline planeerimine, lastekaitse, liikluskorraldus ja elutähtsate teenuste tagamine). 2020. aasta uuringus „[Rahvatervis ja turvalisus kohalikes omavalitsustes](#)“ on toodud samuti esile, et nii KOV-i juhid kui ka spetsialistid näevad turvalisust seotuna just politsei ja päästjate tööga juhtumitele reageerimisel, kuid valdavalt ollakse seisukohal, et KOV-i kõikide valdkondade planeerimisel tuleb arvestada nende mõju turvalisusele ja rahvatervisele.⁸

Turvalisuse kavandamine on osa KOV-i strateegiast, mida näitab see, et enamikus KOV-i arengukavades on seotud teiste hulgas ühe valdkonnana ka turvalisuse kavandamise eesmärgid. Üldjuhul kuulub KOV-ide arengukavade juurde ka **tegevuskava eesmärkide saavutamiseks**. Esineb KOV-e, mille arengukava põhiosas on nimetatud turvalisuse valdkonna eesmärgid ja strateegilised ülesanded, kuid tegevuskavas puuduvad turvalisuse valdkonna tegevused. Samuti on KOV-e, mille tegevuskavas on turvalisuse valdkonna tegevused sõnastatud teiste valdkondade all, näiteks tehniline taristu või laste ja noorte elu- ja õpikeskkonna tagamine.⁹ Kuna turvalisus on KOV-is tihedalt seotud teiste valdkondadega, on igati loogiline, et erivaldkondade eesmärkide seadmisel arvestatakse mõjuga ka turvalisuse valdkonnas. Eesmärkide saavutamisele aitab kaasa, kui kaasata juba tegevus- ja arengukavade planeerimise algfaasis turvalisuspartnerid.

⁷ Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringu keskus RAKE 2016. Kuriteoennetus kohalikul tasandil Eestis; https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/kuriteoennetus_kohalikul_tasandil_lopparuanne.pdf.

⁸ [Rahvatervis ja turvalisus kohalikes omavalitsustes](#).

⁹ Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringu keskus RAKE 2014. Siseturvalisus KOV-ide arengudokumentides ja parlamendierakondade valimisplatvormides; https://vabatahtlikud.ee/UserFiles/uuringud/siseturvalisuse_uuringu_loppraport.pdf.

2. Juurprobleemide lahendamisel jääb puudu süsteemsest lähenemisest ja koostööst ning puudub ühine vastutus.

Mitte alati ei mõista koos käivad võrgustikud oma ülesandeid ning asutustevaheline koostöö on juhuslik ja vastutus ebaselge.¹⁰ Näiteks alkoholist tingitud kahju vähendamiseks viiakse küll ellu tegevusi, kuid puudub konkreetne strateegia ja tõendus põhine käsitlus. Samas hulk negatiivseid tagajärgi ja kahju kohalikul tasandil on seotud just alkoholist tingitud riskikäitumisega.

3. Eestis tervikuna ei ole tõsiste käitumisprobleemidega laste suunamine teenustele süsteemne ja vajaduspõhine.

Analüüsist selgub, et sageli osutatakse lastele teenuseid eri süsteemides (nt haridus, sotsiaalvaldkond, tervishoid ja õiguskaitse) ja pole selge, kes peab olema juhtumikorraldaja. Seega on vajadus luua selgem juhtumikorralduse süsteem, kus sobivaima juhtumikorraldaja kandidaadina saab nimetada KOV-i lastekaitsetöötaja. Lastekaitsetöötaja kaudu suunatakse laps kõigile teenustele, sh vastutaks juhtumikorraldaja selle eest, et last suunatakse vaid teenustele, mis vastavad tema erivajadustele.¹¹

4. Ennetustegevuste kavandamisel ja elluviimisel jääb sageli puudu tõendus- ja mõjupõhisusest.

Ennetusvaldkond on arenenud ja nüüdseks on teada, et kõik ennetusviisid ei ole võrdselt tõhusad, st mitu laialt levinud ennetusviisi on uurimisel osutunud ebapiisavaks või suisa kahjulikuks. Haldusreformi järel on KOV-id saanud spetsialiseeruda eri teemadele, samas on vaja neile lisatuge, et arendada võimekust analüüsida ja hinnata (ennetus)tegevuste mõjusust.

Lisaks on ennetusvaldkonnas spetsialistidele ja juhtidele omasem lähtuda sisetundest ja kogemustest, mitte niivõrd tõendus põhineusest.¹² Sellest tingituna **tehakse praktikas ennetuse nime all tegevusi, mille mõju ei ole teada või puudub**, näiteks endiste sõltlaste kogemuslugude jagamine noortele või suure riskiga noorte laagrid.¹³

Tervise Arengu Instituudi uuringu „**Rahvatervis ja turvalisus kohalikes omavalitsustes**“ tulemuste kohaselt toovad KOV-i juhid ja spetsialistid ise välja selle, et neil **jääb väheks teadmisi ja oskusi sellest, kuidas tegevuste ja teenuste tulemusi mõõta ning hinnata**. Seetõttu on ka hindamise ja mõõtmisega seotud tegevused jäänud paljudes KOV-ides tagaplaanile, st neid tehakse pigem harva ja ebaregulaarselt.¹⁴

¹⁰ Tervise Arengu Instituut 2020. Kuidas parandada ennetuse kvaliteeti Eestis?;

https://intra.tai.ee/images/prints/documents/160751165379_kuidas_parandada_ennetuse_kvaliteeti.pdf.

¹¹ Praxis 2018. Tõsiste käitumisprobleemidega laste suunatud teenuste analüüs; http://www.praxis.ee/wp-content/uploads/2018/09/kaitumisprob-noored-raport_Praxis2018.pdf.

¹² **Rahvatervis ja turvalisus kohalikes omavalitsustes**.

¹³ Tervise Arengu Instituut 2021. Mis toimib ennetuses ja mis mitte?; <https://www.tai.ee/sites/default/files/2021-05/Mis-Ennetuses-EST-veeb.pdf>.

¹⁴ **Rahvatervis ja turvalisus kohalikes omavalitsustes**.

2. Turvalisuse kavandamise lähtekohad ja soovitusd selle elluviimiseks

Selles peatükis käsitletakse kohaliku tasandi turvalisuse kavandamise lähtekohti, riigi, maakonna ja KOV-i rolli selles ning soovitusi tegevuste kavandamiseks.

2.1. Turvalisuse kavandamine ning riigi, maakonna ja KOV-i roll

Turvalisuse kavandamine on osa KOV-i tegevusest ning vajab edukaks elluviimiseks hästi koordineeritud ja mõtestatud strateegiat ja tegevusi, et vältida asjatut dubleerimist, ebaselgete olukordade teket ning ressursside raiskamist. *Turvalisuse kavandamise eesmärk* on tagada nii *objektiivne turvalisus* (vahetu turvalisuse olukord) *kui ka turvatunde suurenemine* (nt hirmu vähenemine reaalsete või kujuteldavate ohtude ees). Tuleb ka arvestada seda, et eri elanikkonnarühmadel on erisugused turvalisusmured.

Turvalisuse kavandamise eesmärk	
Hoida ära õnnetusi, süütegusid ja ohte	Parandada elanike turvatunnet ja suurendada turvalisust

Turvalisuse kavandamine eeldab korraga nii toimivat koordineerimisvastutust kui ka eri valdkondade esindajate ulatuslikku osalemist ja pühendumist oma ülesannetele. Et teha piiratud ressurssidega eesmärkide saavutamiseks parimaid valikuid, on oluline *tõenduspõhisus*, mis tähendab, et otsuseid tehes tuginetakse eelkõige statistikale ja uuringuandmetele, eksperditeadmistele, valdkondlikele teooriatele ja sihtrühma vajadustele.¹⁵ Järgmises tabelis on kirjeldatud riigi, maakonna ja KOV-i rolli turvalisuse kavandamisel^{16 17}.

Tabel 1. Turvalisuse kavandamise tasandid ja rollid

Riiklik tasand	Maakondlik tasand	Kohalik tasand
<ul style="list-style-type: none"> Loob turvalisuse jaoks olulistest valdkondades (haridus, tervishoid, põhiõigused ja vabadused, sisejulgeolek ja riigikaitse, sotsiaalkaitse jne) piisava strateegilise õigusraamistiku ja tagab ressursid. Nõustab, pakub tuge ja koordineerib valdkonna arengut. Otsustab, mis ennetus- ja sekkumismeetmeid Eesti oludele kohandada või rahaliselt toetada, ning tagab, et see info jõuab maakondlikule ja kohalikule tasandile. Toetab nii maakonna kui ka kohaliku tasandi parimate tavade vahetamist. Arendab KOV-i inimvara ja teeb koolitusi muudatuste ellu viimiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> Selgitab välja ja lahendab KOV-i üleseid probleeme. Koordineerib maakonna tasandil tegevusi ja vahetab kogemusi teiste maakondadega. Toetab ja abistab kohalikku tasandit turvalisuse kavandamisel. Tagab turvalise elukeskkonna ühise ülesandena. 	<ul style="list-style-type: none"> Kohaliku elu korraldajana koordineerib KOV-i tasandil turvalisuse valdkonna arendamist ja tegevusi, kaasab eri pooli ning kujundab kohalikku füüsilist ja sotsiaalset elukeskkonda. Otsustab, mis sekkumist või ennetustegevust kohapeal ellu viia või rahastada. Aktiveerib kohaliku tasandi eri pooli probleeme välja selgitama ja lahendamaks.

¹⁵ Rahvatervis ja turvalisus kohalikes omavalitsustes.

¹⁶ Kuidas parandada ennetuse kvaliteeti Eestis?

¹⁷ Siseministeerium, Raivo Küüt 2019. Kohalik omavalitsus turvalisuse keskmes;

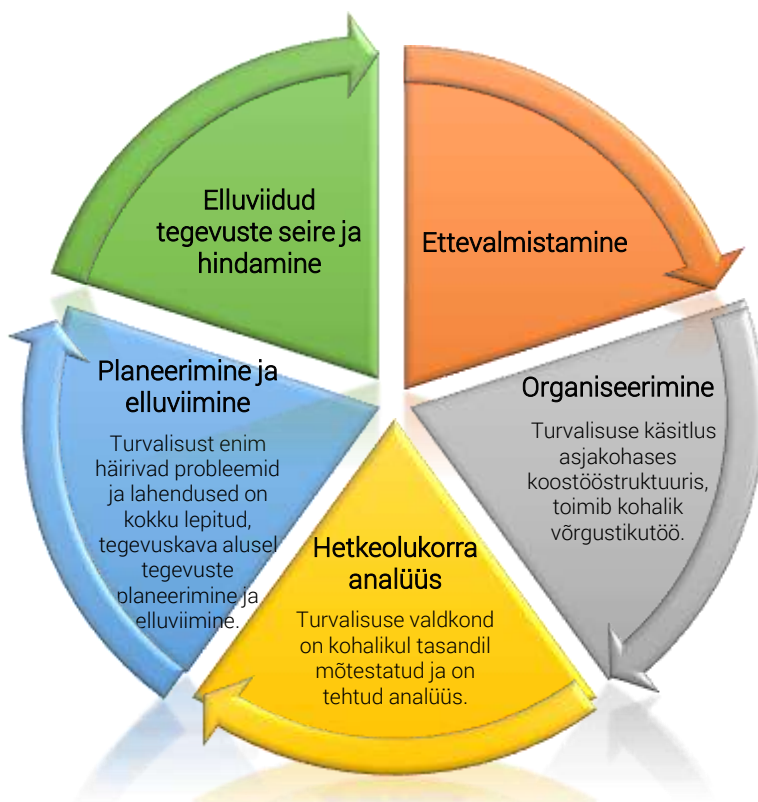
https://www.rahandusministeerium.ee/sites/default/files/Regionaalareng_poliitika/valitood/2019.08.14_raivo_kuut_kov_turvalisuse_kesk_mes_piiriseminar_kagu_eeesti.pptx.

2.2. Soovitused turvalisuse kavandamiseks kohalikul tasandil

Selles alapeatükis on toodud turvalisuse kavandamise soovitused, mis moodustavad turvalisuse tegevusmudeli (vt joonis 1). Soovitused on abiks valla või linna arengukava koostamisel ja elluviimisel, samuti valdkondlike tegevuskavade koostamisel ja teostamisel ning partnerite kaasamisel eri asutustest ja kogukondadest.

Soovituste koostamisel on võetud aluseks [juhised ja tööriistad](#), mille Soome siseministerium on Soome KOV-idele andnud¹⁸. Soome praktikat kasutatakse just seetõttu, et naaberriigil on pikaajaline kogemus just KOV-ide võimekuse suurendamisel turvalisuse valdkonnas. Lisaks on mudeli loomisel võetud arvesse tõenduspõhise programmi „[Hoolivad kogukonnad](#)“ struktuuri ja loogikat. Seda põhjusel, et programm põhineb just kohalikel andmetel ning aitab kogukondadel riski- ja kaitseteguritel põhinevaid vajadusi tuvastada ja prioriseerida. Kui vajadused on tähtsuse järgi seatud ja sihtrühmad kindlaks määratud, valitakse ning rakendatakse tõenduspõhist tegevust, mis on tõhus just nende konkreetsete vajadustega tegelemisel.¹⁹ Turvalisuse kavandamine eeldab samamoodi kohaliku tasandi vajaduste ja olukorra käsitlemist, fookusteemade seadmist sihtrühma kaupa ning eelkõige mõjusate ja tõendatud tegevuste elluviimist.

Järgmisel joonisel on võetud kokku turvalisuse tegevusmudeli viis etappi, mida on täpsemalt kirjeldatud allpool koos konkreetsete soovitustega.

Joonis 1. Kohaliku tasandi turvalisuse tegevusmudel

¹⁸ [Turvallisussuunnittelu](#).

¹⁹ [Ennetuse käsiraamat](#).

2.2.1. Ettevalmistamine

Ettevalmistusetapis luuakse kohalikul tasandil süsteemne turvalisuse kavandamise valmisolek, sealjuures on vajalik, et KOV-i juhtidel oleks valmisolek vaadata kavandamine üle ja viia vajaduse korral ellu muudatusi. Ettevalmistusetapis tuvastatakse ka võimalikud võtmeisikud, kes võiksid aidata protsessi eest vedada.

Soovitus nr 1. Luua turvalisuse juhtrühm ning algatada või arendada võrgustikutööd.

2.2.2. Organiseerimine

Teises etapis *moodustatakse kohalikul tasandil juhtrühm turvalisuse kavandamiseks.*

Kohaliku tasandi arendamiseks on vaja, et KOV võtaks võrgustikutöös proaktiivse rolli, et tuua

kokku osalised, kes vastutavad probleemide lahendamise ja ennetuse eest. Selliseks heaks koostööplatvormiks või juhtrühmaks võib sobida just KOV-i turvalisuse nõukogu või ka mõne teise nimetusega komisjon, kuid vajalik on, et selles oleksid turvalisuse valdkonna tegevused mõtestatud, arvestades, et turvalisus on tihedalt seotud teiste valdkondadega. Seega saabki lahendus olla see, et *KOV-is on turvalisuse valdkond ühe konkreetse komisjoni või nõukogu põhiteema* ja *see ongi turvalisuse kavandamise juhtrühm*, arvestades seejuures juba toimivate võrgustikega. Näiteks on hädaolukorra seaduse §-s 6 kehtestatud valla- või linnavalitsusele kohustus moodustada KOV-i alaline kriisikomisjon, mille peamine ülesanne on koordineerida KOV-i kriisireguleerimist. Kui turvalisust kavandatakse turvalisuse juhtrühmas, annab see eri pooltele võimaluse kasutada vastastikku üksteise ressursse ja oskusteavet, et ühiselt seatud eesmärged saavutada. Juhtrühma liikmete pädevuse suurendamine turvalisuse kavandamises, sh ennetusteaduses, on hea meetod süsteemsete tegevuste planeerimiseks ja elluviimiseks. *KOV-is aitab juhtrühm seirata ja suunata turvalisuse valdkonna terviklikku käsitlemist*, st selgitada välja igapäevaseid kohaliku tasandi turvalisust häirivaid probleeme, koostada probleemidele lahenduste leidmiseks turvalisuse tegevuskava ning käsitleda turvalisuse valdkonda KOV-i arengukavas. Iga juhtrühma täpne koosseis otsustatakse kohalikul tasandil. Juhtrühma võimalike liikmete loetelu on toodud järgmisel lehel joonisel 2. Lisaks on paremal kastis esitatud soovitusel juhtrühma töö korraldamiseks.²⁰

JUHTRÜHMA ORGANISEERIMINE

Selgitada välja, mis komisjoni või nõukogu pädevuses on KOV-is turvalisuse valdkond ning kuidas on selles tegevusi planeeritud ja ellu viidud.

Sobivaimaks lahenduseks lähtuda juhtrühma otsustamisel KOV-i suuruselt ja võimalike huvipoolte, teemade ja küsimuste arvust.

Arvestada seejuures kohaliku kogukonna ja KOV-i juhtide üldistatud probleemitunnetust, juba kujunenud

koostööstruktuure, maakondlikku eeskuju ning liigse bürokraatia vältimise eesmärged. Kõige otstarbekam on kasutada juba olemasolevaid koostöömudeleid.

Juhtrühma koosseisu peavad kuuluma kõigi olulisemate kohalike institutsionaalsete huvipoolte esindajad.

²⁰ Kuriteoennetus kohalikul tasandil Festis.

Juhtrühmal võib vajaduse korral olla ka teisi alltöörühmi või võrgustikke, näiteks konkreetsete teemade jaoks. Seega, kui kohalikul tasandil toimib lisaks ametlikele struktuuridele (juhtrühmale) võrgustik, mille koosseisus on *kõikide nende poolte esindajad, kelle töö mõjutab otseselt piirkonna elanike heaolu*, mh kohalike kogukondade ja ettevõtjate esindajad ning riigiasutused, on selle kaudu võimalik elanikke turvalisustegevusse tõhusamalt kaasata. Seda põhjusel, et paljudel organisatsioonidel on teavet ja oskusi, mis täiendavad ametiasutuste oskusteavet. Avaliku ja erasektori võrgustikutöö tulemusel on võimalik saavutada ühiseid eesmärgi, mis ühel või teisel organisatsioonil üksinda ei õnnestu. KOV saab toimivast võrgustikutööst kasu sellega, et tekib võimalus jagada koos partneritega ülesandeid ehk on rohkem tegijaid ja KOV-i ametnikud ei ole üksi. Seega oleks kohaliku tasandi võrgustik justkui juhtrühma käepikendus.

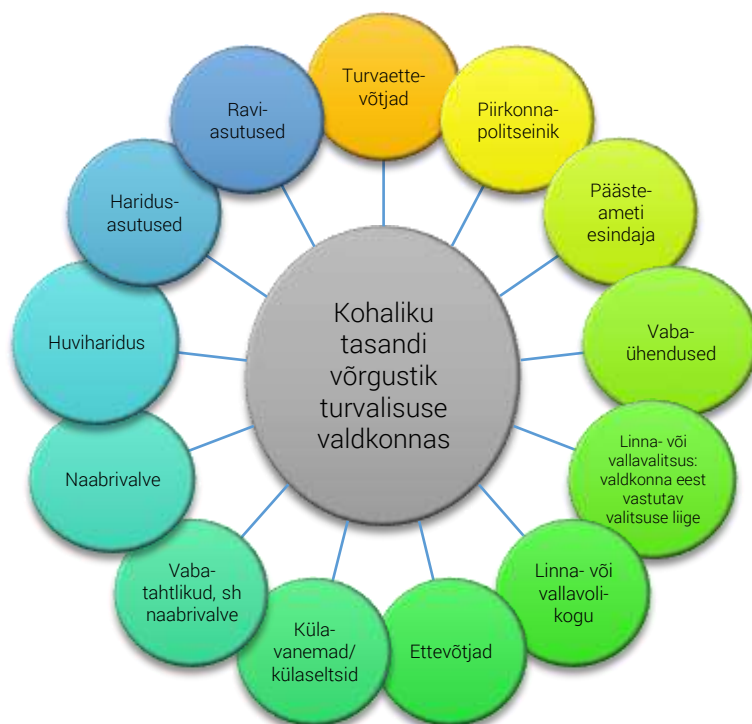
Võrgustiku ülesanded võiksid olla:

- märgata ja tõstatada turvalisusprobleeme turvalisuse juhtrühmas ja avalikus arutelus;
- lahendada probleeme oma tegevuspädevuses;
- osaleda kohaliku turvalisuse tegevuskava koostamisel ja tegevuste elluviimisel;
- osaleda riiklike programmide elluviimisel.²¹

Võimalik loetelu turvalisuse juhtrühma ja kohaliku tasandi võrgustiku liikmetest on järgmistel joonistel. Nimekiri ei ole lõplik. Eraldi on kastis toodud soovitusel võrgustikutöö toimimiseks ja korraldamiseks.²²

Joonis 2. Turvalisuse juhtrühma võimalike liikmete loetelu

Joonis 3. Kohaliku tasandi võrgustiku võimalike liikmete loetelu

VÕRGUSTIKU ORGANISEERIMINE

Määrata kindlaks, mis probleeme lahendatakse ja ennetatakse KOV-is juba võrgustikutööga, kes on pooled ja mis on nende rollid.

Käsitleda võrgustikku avatuna, hajusate piiridega ja muutuvana. See tähendab, et kõik partnerid ei pea alati kõigis tegevustes osalema. Oluline on osaleda just huvidele ja pädevusele vastavates temaatilistes tegevustes.

²¹ Kuriteoennetus kohalikul tasandil Eestis.

²² Eesti valdkondadeülese ennetuse kontseptsioon.

Soovitus nr 2. Teha KOV-i lähteolukorra analüüs.

2.2.3 Hetkeolukorra analüüs

Selles etapis tehakse nii eneseanalüüs kui ka elanikkonna turvalisuse olukorra analüüs. Selleks, et selgitada välja turvalisuse valdkonna kavandamise hetkeolukord ja planeerida edasised sammud on soovitatav **teha (nt turvalisuse juhtrühma poolt) eneseanalüüs**, milleks võib kasutada eneseanalüüsi küsimustikku (vt lisa 1) või muud KOV-is juba kasutusel olevat analüüsivormi. Siseministeeriumi kohandatud Soome eneseanalüüsi küsimustik aitab kohaliku tasandi turvalisuse meeskonnal vaadata oma tegevused üle, et selgitada välja, mis töötab hästi, ning toob esile arendusvaldkonnad ja ettepanekud.²³ Eneseanalüüsi küsimustiku kohandamisel on arvestatud ka tervisenõukogu sisehindamise loogikat ja struktuuri²⁴. Lisaks eneseanalüüsile luuakse kohaliku tasandi profiil ehk turvalisuse hetkeolukorra käsitus, mis on alus ka turvalisusmudeli järgmise etapi tegevusteks, eelkõige tegevuskava koostamiseks.

Turvalisuse valdkonna hetkeolukorda saab hinnata andmete kogumise ja analüüsimisega, mis hõlmab nii politsei- kui ka päästestatistikat, turvalisuse ja kohaliku tasandi uuringute andmeid, tervise- ja heaoluprofiili andmeid ning juhtrühma liikmete endi infot piirkonna turvalisusprobleemide kohta. **Hetkeolukorra analüüsi käigus hinnatakse ka riske ja tugevaid külgi ning tehakse kindlaks olemasolevad ressursid**. Ressursianalüüs sisaldab kohalike huvipoolte käsitlust, st huvide ja seniste tegevuste ning huvipoolte võimalike ressurside (tööjõud ja -aeg, finantsid, tegevuskohad) käsitlust ja hindamist.

2.2.4. Planeerimine ja elluviimine

Soovitus nr 3. Koostada või vaadata üle tegevuskava turvalisuse valdkonna eesmärkide saavutamiseks, sealjuures arvestada KOV-i arengukavas tegevuste ja eesmärkide seadmisel mõjuga turvalisuse valdkonnale.

Läbimõeldud tegevuskava aitab lahendada ja ennetada kohaliku tasandi probleeme ning saavutada arengukavas seatud eesmärged. **Tegevuskava on plaan, kus on määratud eesmärkide saavutamiseks konkreetsed tegevused, selged ja mõõdetavad oodatavad tulemused, vastutajad, ajaplaan ning ressursid**. Eelmises etapis tuvastatud hetkeolukorra turvalisusprobleemid on alus tegevuste planeerimisele ja elluviimisele. Eesmärk ei pea olema pakkuda kõikidele turvalisusprobleemidele lahendus, vaid

keskenduda neile kitsaskohtadele ja prioriteetidele, millele saab ja tuleb ennetava koostöö abil tõhusalt reageerida. Maakondlikud turvalisuse tegevuskavad peaksid toetama KOV-ide turvalisuse kavandamist ja tegevuste elluviimist, mis tähendab, et maakonna ülesanne on suunata maakondlikke ressursse ja oskusteavet kohaliku tasandi poolte abistamiseks.

²³ Soome Siseministeerium. Turvallisuuustyön itsearviointityökalu; <https://rikoksentorjunta.fi/turvallisuuustyön-itsearviointityökalu>.

²⁴ Tervise Arengu Instituut. Tervisenõukogu sisehindamine; <https://www.terviseinfo.ee/et/tervise-edendamine/tervise-edendamine-paikkonnas/tervisenoukogud/tervisenoukogu-sisehindamine>.

Turvalisuse kavandamisel on vajalik pikaajaline vaade. Üldjuhul on see KOV-i arengukavas ka olemas. Suurem proovikivi on omada terviklikku vaadet, mis tähendab osata planeeritud tegevustes näha, kuidas need on seotud turvalisusega ehk kuidas eri valdkonnad mõjutavad turvalisust. KOV-i arengukava aitabki seada pikemaajalised eesmärgid KOV-i arenguks ja tegevuskava aitab neid eesmäärke saavutada. Turvalise elukeskkonna loomise eeldus on, et *KOV-i arengukavas on seatud ka turvalisuse kavandamise eesmäärke*. See ei tähenda, et turvalisust tuleks vaadata eraldi, vaid vastupidi leida seoseid ja mõju teistes valdkondades.

Elluviimisel tuleks valida eelkõige tõhusad ja muutust toovad tegevused ning ennetuses lähtuda valdkondadeülese ennetuse põhimõtetest²⁵. Elluviimisel on vajalik jälgida, et tegevused oleksid eelkõige pikaajalised ja nendeks oleks piisavalt ressursse (aeg, inimesed, raha). Elluviimise olulised elemendid on jagatud vastutus, konkreetsed ülesanded, kokkulepitud ajaraam ja regulaarne seire.

2.2.5. Elluviidud tegevuste seire ja hindamine

Viimases etapis hinnatakse nii tegevuskava täitmist ennast kui ka turvalisusprobleemi, mida soovitakse mõjutada.

Hindamine aitab aru saada, mis mõju (pikemaajalised muutused) *ja tulemusi* (soovitud muutused) *on ellu viidud tegevused toonud*, sh kas tegevustega saavutati soovitud tulemused. Hindamine aitab mõista, kas tegevused viidi ellu nii, nagu planeeritud, ehk mida, kui palju, kuidas, kellele ja kes ellu viis. Hindamisel saab infot ka selle kohta, kuivõrd kaalub ellu viidud tegevustest saadav kasu üles tehtud kulud. Hindamine on oluline osa kavandamisest, mistõttu on vajalik, et juba tegevuste planeerimisel arvestataks vajalike ressurssidega (aeg, inimesed, raha) ka hindamise ja seire jaoks. Sama vajalik on mõelda varakult läbi, kuidas, kellele ja mis tulemused esitatakse ja avalikustatakse (KOV-i juhid, elanikud jne).²⁶

Kui seire annab ülevaate turvalisuse valdkonna muutustest kohalikul tasandil, siis hindamine aitab aru saada muutuste põhjustest ja teha kindlaks vajadused edaspidisteks tegevusteks.

---

²⁵ Eesti valdkondadeülese ennetuse kontseptsioon.

²⁶ Ennetuse käsiraamat.

3. Siseministeriumi toetatavad tegevused turvalisuse tegevusmudeli katsetamiseks KOV-ides

Järgnevalt on kirjeldatud Siseministeriumi toetatavaid tegevusi, mille eesmärk on aidata suurendada kohaliku tasandi võimekust turvalisuse kavandamisel. Toetatavad tegevused on koolitused, nõustamine turvalisuse valdkonna tegevuste kavandamiseks, selleks vajalike tegevuste rahastamine ja konkreetsete tööriistade pakkumine. Siseministerium näeb tegevuse ühe osana seada ka tulemusnäitajad, et hinnata kontseptsioonis kirjeldatud tegevuste tulemusi. Täpsed näitajad ja hindamine seatakse protsessi käigus.

3.1. Turvalisuse tegevusmudeli katsetamine KOV-ides

Siseministeriumi toetatavad tegevused näevad ette, et *KOV on valmis võtma kasutusele kontseptsioonis pakutud soovitused ehk turvalisuse tegevusmudeli*. Siseministerium pakub standardlahendusi, mille kasutuselevõtt on kohandatud KOV-i võimekuse järgi (KOV-i suurus, ressursid, probleemide ulatus jne). See tähendab, et esmalt tehakse selgeks, mis koostöövormid on juba kasutusel: milline on turvalisuse juhtrühma ja tegevused, milliseid turvalisusteemasid lahendatakse ja ennetatakse eri võrgustikes ning kuidas on korraldatud turvalisuse kavandamine. Alles seejärel saab hakata rajama uusi kohaliku tasandi võrgustikke ja juhtrühma või võimestama ja ümber korraldama olemasolevaid ning rakendama soovitusi praktikas. *Turvalisuse tegevusmudeli rakendamiseks valib Siseministerium igal aastal kuni neli uut KOV-i, keda nõustatakse* (Siseministeriumi ning selle allasutuste ja MARO-de poolt) ja *rahastatakse tegevusmudeli tegevustes*. Kriteeriumid, mille alusel KOV-id valitakse, luuakse koostöös MTN-idega.

Turvalisuse tegevusmudeli rakendamise oodatav tulemus on, et KOV:

- võtab konkreetse rolli ja vastutuse turvalisuse loomisel, sealhulgas ennetustegevuste planeerimisel ja elluviimisel kogukonnas;
- rakendab tegevustes võrgustikupõhist lähenemist ja lähtub valdkondadeülese ennetuse põhimõtetest.

Siseministeriumi toetatavad tegevused aitavad saavutada järgmisi tulemusi.

- Võrgustike liikmete, sh KOV-is otsuste tegijate pädevuse suurendamine parandab nende teadmisi ja oskusi ennetusvaldkonnas ning selle tulemusel väheneb ennetuses ebatõhusate või kahjulike meetodite rakendamine. Tõhusa ennetustöö elluviimise tulemusel vähenevad nii inimeste riskikäitumine kui ka sellega seotud kulud.
- Alaealiste keeruliste või suure kordumisriskiga õigusrikkumiste juhtumite lahendamiseks on spetsialistidele loodud paremad võimalused ning see aitab vähendada noorte korduvate rikkumiste toimepanemise tõenäosust ja pikemaajalisi negatiivseid tagajärgi noorele, tema perele ja kogukonnale laiemalt.

3.2. Heade kogemuste jagamine

Kuna Siseministerium ei jõua toetada kõiki KOV-e, lepitakse MTN-ide ja katseprojekti KOV-idega kokku, kuidas (kui regulaarselt ja mis vormis) hakatakse vahetama tegevusi ja tulemusi teiste

KOV-idega. Katseprojekti KOV-i toetab kogemuste vahetamise korraldamisel MTN. Kogemuste vahetamine KOV-ide vahel suurendab tegevuste mõju ja ulatust ning aitab rohkematel KOV-idel aktiveeruda. KOV-i juhtide ja spetsialistide seas tehtud uuring näitab selgelt, et praegu ei ole turvalisuse ja rahvatervise valdkonnas koostöö teiste kaugemate KOV-idega KOV-i juhtidele ja spetsialistidele oluline, koostööd tehakse eelkõige oma linna või valla lähiümbruse KOV-idega.²⁷ Seega tuleb arendada enam KOV-ide parimate tavade jagamise võimalusi.

Järgnevatel aastatel *jätkatakse ka maakondliku tasandi võrgustikutöö arendamise ja toetamisega*, mis tähendab, et Siseministeeriumi eestvedamisel jätkuvad regulaarselt üleriigilised MTN-i esindajate kohtumised, kus vahetatakse maakonna ja KOV-i tegevusi ja partnerite parimaid tavasid ning suurendatakse pädevust. MTN-i abil liigub info, jagatakse kogemusi, tehakse ühiseid projekte ja tegevusi jne. Praegu on turvalisuse valdkonnas KOV-i juhtidele head koostööpartnerid just maakonna arenduskeskused ja KOV-ide liidud.²⁸ MTN-id aitavad Siseministeeriumil koordineerida ja viia ellu kohalikul tasandil toetatavaid tegevusi. See eeldab ka maakonna tasandil analüüside tegemist ning riiklike arengukavade ja kohalike probleemide põhjal soovitude andmist kohalikule tasandile.

3.3. KOV-i pädevuse suurendamine

Järgnevalt on toodud Siseministeeriumi esialgsed planeeritavad koolitused katseprojekti KOV-ide võrgustike liikmetele (ennetus-, laste juhtumikorralduse mudeli ja STAD-metoodika koolitused). Koolitused lähtuvad eelkirjeldatud kitsaskohtadest ning annavad turvalisuse tegevusmudeli rakendamiseks vajalikud teadmised ja oskused. Lisaks on planeeritud pakkuda katseprojekti KOV-idele ka muud vajalikku tuge ja ressursse, et omandatud teadmisi ja oskusi rakendada. Võimaluse korral pakutakse koolitusi ka KOV-idele, kes katseprojektis ei osale. Vajaduse ja võimaluse korral pakutakse katseprojekti raames veel lisakoolitusi.

Ennetuskoolitused

Selleks, et *ühtlustada* kohaliku tasandi võrgustiku ja juhtrühma liikmete *arusaama ennetusest* ja arendada nende pädevust, tehakse ennetuskoolitusi. *Koolituste tulemusel tekib parem arusaam sellest, kuhu rahastus suunata ning mis ennetustegevusi on vaja planeerida ja ellu viia, et saavutada mõju*. Praeguseks on teadusmaailmas olemas väga head teadmised sellest, mis aitab ära hoida või vähendada riskikäitumist, näiteks sõltuvusainete tarvitamist. Sageli tehakse aga praktikas ennetuse nime all tegevusi, millel puudub tegelik mõju. Viimane uuring toob selgelt esile, et kui vaadelda nende tegurite olulisust, mille alusel valitakse, kuidas sekkuda (programmid, teenused vms), on omane pigem usaldada oma sisetunnet ja kogemusi ning pidada neid faktidest ja

---

²⁷ Rahvatervis ja turvalisus kohalikes omavalitsustes.

²⁸ Rahvatervis ja turvalisus kohalikes omavalitsustes.

statistikast asjakohasemaks. See aga võib tuua kaasa ebatõhusaid lahendusi ja/või soodustada rajasõltuvust, mispuhul tehakse nii, nagu on alati tehtud.²⁹

Laste juhtumikorralduse mudeli koolitused ja mudeli rakendamine

Kui ennetus on oluline kogu inimese elukaare vältel, on just laste riskikäitumise ennetamisel ja vähendamisel pikas vaates kõige olulisem positiivne mõju. Seepärast on vajalik turvalisema elukeskkonna tagamisel toetada just KOV-i laste ja perede tegevussuunda, sh lastekaitse valdkonna arengut, võimendada tegijaid ning rajada koostööstruktuure. *Toetamiseks laste juhtumikorralduse mudeli rakendamist* tehakse võrgustikuliikmetele koolitused, mille tulemusel *tekivad teadmised ja oskused, kuidas abi vajavaid lapsi parimal moel kohalikul tasandil toetada* ning mis teenuseid pakkuda. Laste juhtumikorralduse mudeli eelis tavapärase asutustevahelise koostöö ees on see, et noor ja tema pere on riskide ja vajaduste hindamisse ning lahenduste väljatöötamisse ja elluviimisse tagamisse märksa rohkem kaasatud. Kuivõrd üks või teine programm või sekkumisviis on õigusrikkumiste vähendamisel tulemuslik, sõltub väga elluviimise kvaliteedist. See tähendab, et elluvijatele peab olema tagatud korralik väljaõpe ja nõustamine. Paralleelselt töötatakse välja kriminaaljustiitsüsteemis *alaealiste ja noortega töötavate spetsialistide töö tõhustamiseks vajalikud tööriistad* ja õiguskaitse ning tervishoiu- ja lastekaitseasutuste *koostöömudelid noorte riskide ja vajaduste hindamiseks ning noorte õigusrikkujate juhtumikorralduse rakendamiseks*.

STAD-metoodika koolitused ja metoodika rakendamine

*Alkoholiga seotud kahju ja riskikäitumise vähendamiseks tehakse võrgustikuliikmetele koolitusi STAD-metoodika rakendamise võimalustest*³⁰. STAD-i põhikomponendid on kogukonna kaasamine, alkoholi vastutustundliku serveerimise koolituskursus ja rangem jõustamine. *STAD on üks väheseid kogukonnapõhiseid lähenemisi, mis on aidanud märgatavalt* vähendada alkoholi liigtarbimist, alaealiste alkoholi tarvitamist ja alkoholiga seotud vägivallasüütegusid. STAD-metoodikat ei ole terviklikult varem Eestis rakendatud, eri tegevustes on viidud ellu vaid selle üksikuid komponente. Seega luuakse süsteemne ja kestlik lähenemine. Lisaks moodustatakse mudeli juurutamiseks kohalikul tasandil juhtrühm, kes koostab detailse tegevuskava, mis sisaldab muu hulgas vajalike poolte kaasamist, hetkeolukorra käsitlust, vajaduste hindamist ning tegevuste planeerimist, eelhindamist ja seiret.

²⁹ [Rahvatervis ja turvalisus kohalikes omavalitsustes.](#)

³⁰ [STAD in Europe: http://stadineurope.eu/project/.](http://stadineurope.eu/project/)

4. Turvalisuse valdkonna seotus arengukavade ja strateegiatega

Mitmes riiklikus strateegias on viidatud otseselt KOV-ide rollile turvalisuse tagamisel ja kogukondliku võrgustumise suurendamisel.

[Siseturvalisuse arengukava 2020–2030](#) üks oluline tegevussuund on *ennetava ja turvalise elukeskkonna kujundamine*, milles on seatud eesmärgiks mitmekesine ja valdkondadeülene ennetustöö, mida iseloomustab kogukonnakesksus, partnerite koostöö, sh kogukonnaga, ning igapäevane panus iseenda ja kogukonna turvalisuse loomisel. Eesmärgi saavutamisel on üks *põhitegur võrgustikutöö*, mis tähendab, et on loodud kohalikul tasandil koostöö- ja ennetusvõrgustikke, arendatud võrgustikutöö ja kogukondade võimestamise meetodikat ning hinnatud selle mõjusust ja toodud esile parimaid tavasid.³¹

Strateegias „[Eesti 2035](#)“ on seatud sihiks, et Eestis oleksid arukad, tegusad ja tervist hoidvad inimesed ning elukeskkond arvestaks kõigi inimeste vajadustega ning oleks turvaline ja kvaliteetne.³²

[Heaolu arengukavaga](#) luuakse turvalisust, ent sotsiaalse turvalisuse aspektist, seades üheks eesmärgiks sotsiaalsete riskide ennetamise ning adekvaatse ja kestliku sotsiaalkaitse tagamise riskide korral.³³

[Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035](#) toetab inimeste heaolu ja turvalisust üldoskuste arendamise kaudu. Samuti on arengukavas seatud siht luua vaimselt ja füüsiliselt turvaline õppekeskkond, mis toetab kõiki õppes osalejaid.³⁴

[Päästeameti strateegias aastani 2025](#) on nähtud samuti ette peaaegu igas Päästeameti valdkonnas just tõhusamat koostööd KOV-idega, et seeläbi suurendada elanike kriisideks valmisolekut. Eesmärk on, et inimesed oleksid kriisides kohanemisvõimelised ja saaksid iseseisvalt hakkama, sealjuures oskaksid teadlikumalt tegutseda ja oleksid valmis teisi aitama.³⁵

[Politsei- ja Piirivalveameti strateegia 2030](#) peamised kohaliku tasandi suunad on seotud ohtude ja süütegude ennetamisega igapäevase kaasabil (ennetus kui mõtteviis), st turvalisusprobleemide süsteemne ja mõtestatud lahendamine üheskoos partneritega ning igapäevase teadlikkuse suurendamine vabatahtlikuna tegutsemise võimalustest.³⁶

³¹ Siseministeerium. Siseturvalisuse arengukava 2020–2030; <https://www.siseministeerium.ee/media/748/download>.

³² Vabariigi Valitsus. Eesti 2035; <https://valitsus.ee/strateegia-est-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia>.

³³ Sotsiaalministeerium. Heaolu arengukava; https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/eesmargid_ja_tegevused/heaolu_arengukava_eelnou_0.docx.

³⁴ Haridus- ja Teadusministeerium. Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035; https://www.hm.ee/sites/default/files/est_haridusvaldkonna_arengukava_2035_seisuga_2020_03_27.pdf.

³⁵ Päästeamet. Päästeameti strateegia aastani 2025; <https://www.rescue.ee/files/2018-10/sstrateegia-est-web.pdf?eeca875776>.

³⁶ Politsei- ja Piirivalveamet. PPA strateegia 2030; <https://www.politsei.ee/et/ppa-strateegia-maailma-parima-politsei>.

SISEMINISTEERIUM

Siseministeerium 2022

www.siseministeerium.ee